

Matteüs 5: 33-48
Zondag 20 februari 2011,
Schoonhoven.

Gemeente van Christus,

Wie het evangelie aanvaardbaar maakt, die schaft het af, zei de beroemde Deense filosoof en schrijver Kierkegaard al in de 19^e eeuw. Het evangelie van Jezus Christus, het evangelie van het kruis heeft iets onbegrijpelijks, iets weerbarstigs, iets vreemds... (Paulus: het kruis is een *skandalon*, een schandaal...). Maar met dat vreemde moeten wij het doen, als we aan het evangelie vast willen houden – of als we ons door het evangelie vast willen laten houden. Juist omdat het evangelie zo vreemd is, zo anders, heeft het vermogen om de kringetjes open te breken waarin wij ronddraaien in ons leven. Wanneer wij ons op het evangelie richten (onze lezing uit Exodus was net zo *vreemd-evangelisch* als de lezing uit Matteüs), kan het gebeuren dat juist dat vreemde evangelie een opening biedt in ons denken, in onze relaties, in de keuzes die wij maken, in onze verwachtingen.

De Bergrede van Jezus is een sprekend voorbeeld van het vreemde van het evangelie. Wat Jezus daar allemaal niet zegt! Wij hebben vandaag weer naar een gedeelte van de Bergrede mogen luisteren.

Verzet je niet tegen wie kwaad doet, maar keer degene die je op je rechterwang slaat ook je linkerwang toe.

Als iemand een proces tegen je wil voeren en je onderkleed af wil nemen, geef hem ook je bovenkleed. (Als het christelijke Amerika daar eens werk van zou maken, zouden er heel wat advocaten een andere baan moeten zoeken.)

Heb je vijanden lief, bid voor wie jullie vervolgen, alleen dan zijn jullie werkelijk kinderen van je Vader in de hemelen.

Is het een verdienste als je liefhebt wie jou liefheeft? Doen de tollenaars niet net zo? (De evangelist Matteüs weet waarover hij praat: hij was zelf een gewezen tollenaar, - tot die vreemde Jezus langskwam hem vroeg zijn leerling te worden.)

Wees dus volmaakt zoals jullie hemelse vader volmaakt is. (*teleios*: letterlijk tot onze bestemming komen). Volmaakt ben je als je tot je bestemming komt. Het zou mooi zijn, maar... dat is wat ons nu zo jammer is, zo *zonde*, want wij hebben er zoveel moeite mee om tot onze bestemming te komen. Het evangelie én het leven leren ons dat. En dan horen we opeens de oproep van Jezus dat we toch tot onze bestemming kunnen komen, dat we volmaakt kunnen zijn. Het lijkt wel alsof Jezus meer vertrouwen in ons heeft, dan wijzelf hebben. Of Jezus meer in ons gelooft, dan wij in hem geloven. Jezus wijst ons hier op onze mogelijkheden. Terwijl wij al snel tevreden zijn met een morele en godsdienstige *zesjescultuur*, zegt Jezus: Flauwekul, jullie gaan voor de negen, voor de tien, en Ik geloof dat dat mogelijk is!

De goede God heeft ons ook enig verstand gegeven, en als we dat gebruiken, dan begrijpen we dat Jezus ons hier geen nieuwe wet voorschrijft die we zomaar letterlijk na kunnen of moeten leven in ons dagelijks leven.

Met zijn vreemde, prikkelende, provocerende uitspraken zet Jezus ons aan het denken. Hij schudt ons door elkaar. Hij breekt de kringetjes waarin wij denken open. Wat wij doorgaans gewoon vinden, verklaart Jezus voor ongewoon. Wat de wereld doorgaans voor gek verklaart, verklaart Jezus voor heilzaam. Jezus spit ons hart om, om ons hart te vernieuwen.

(In de roman zaterdag van Ian McEwan wordt het verhaal verteld van een gijzeling. Het verhaal van de roman kantelt als een van de gijzelaars plotseling opstaat en ... een gedicht gaat declameren. De kracht van dat gedicht en vooral van dat wonderlijke, provocerende gebaar... schudt de gijzelnemer eslissend door elkaar, breekt de situatie op een wonderlijke wijze weer open. Zoiets...)

Jezus zegt steeds (zes keer achter elkaar, in de verzen 21, 27, 33, 38, 43): *Jullie hebben gehoord dat er gezegd werd...* (door de bijbel, door de traditie...) En dan vervolgt hij met: *Maar ik zeg jullie...* En dan komt er een uitspraak waarmee Jezus de oude traditie van Thora en Profeten als het ware openbreekt, er een nieuwe wind doorheen laat waaien. Met zijn provocerende uitspraken laat Jezus de gestolde traditie smelten, en maakt hij er weer stromend, levend water van.

We hebben de afgelopen weken op het puntje van onze stoel de omwenteling in Tunesië en Egypte gevolgd. Jongeren die het niet meer uithielden en massaal de straat opgingen om vastgeroeste regimes omver te werpen. Het is ze gelukt, zonder al teveel geweld en bloedvergieten. Een

wonder. Een golf van hoop en optimisme gaat door die landen. En wij, op veilige afstand, wij houden ons hart vast. Wij weten dat alles daar nu heus niet vanzelf beter wordt. Wij weten hoe groot het gevaar is dat de mensen die vandaag de revolutie aanvoeren, de dictators vanmorgen zijn. Zie Iran. Wij weten dat er niets verandert als alleen de poppetjes veranderen. Wij weten en hopen en bidden dat er alleen een hoopvolle toekomst zal komen als mensen daar oude patronen gaan doorbreken, als mensen anders gaan denken, voelen. Als mensen hun vijanden van gisteren niet gaan haten (dan komt er alleen een herhaling van zetten), maar op de een of andere manier zullen liefhebben, respecteren. (Het bijbelse *heb-uw-vijanden-lief* heeft meer met een basaal respect voor de ander te maken dan met warme of lieve gevoelens!) Er zal daar alleen sprake zijn van een hoopvol perspectief als men geen kwaad met kwaad gaat vergelden, maar het kwaad gaat bestrijden met het goede. Inderdaad, het moet er dus **heel vreemd** aan toegaan, **evangelisch-vreemd**, wil het daar wat gaan worden, in Tunesië en Egypte, in Bahrein...

Hetzelfde verhaal geldt trouwens voor België, sinds afgelopen week wereldkampioen vruchteloos-kabinet-formeren. Als die Vlamen en Walen niet een klein beetje van elkaar gaan houden – elkaar niet een klein beetje gaan vergeven – dan is er geen toekomst!

Het vreemde van het evangelie is tegelijk ook *het realistische* van het evangelie. Deze wereld heeft de wonderlijke sprong van het evangelie nodig om tot verzoening te komen, tot vergeving, tot vrede, *shalom*.

Ik heb net Egypte en Tunesië en België er een beetje bijgesleept, maar we kunnen ook dichterbij huis blijven om de relevantie en de actualiteit van dat vreemde evangelie te ontdekken.. We hebben Jezus horen zeggen: *Als jullie alleen je broeders en zusters vriendelijk bejegenen, wat voor uitzonderlijks doe je dan? Doen de heidenen niet net zo?*

Ds. Doolaard van de Grote Kerk hier zei van de week nog tegen me dat hij altijd, als hij in de zomertijd op zondagmorgen naar zijn eigen kerk wandelt, met plezier luistert naar het stevige zingen in De Hoeksteen. En ik heb gehoord dat hij, wandelden naar zijn eigen kerk, alle Hoeksteners die hij tegenkomt altijd vriendelijk groet en een goede dienst toewenst. **Zo hoort het, volgens de Bergrede!**

Wij hebben hier in Schoonhoven een kleine Oud-Katholieke parochie. De pastoor, Alja Tollefsen, is al een poosje niet in staat om te werken (haar man is na een lang ziekbed vorige week overleden.) Zij wordt vervangen door een gepensioneerde oud-katholieke pastoor uit België (uit België komt ook veel goeds!). Een gemoedelijke man, die hier dan twee of drie dagen in de week is. Wie een beetje weet heet van kerkgeschiedenis weet dat de Oud-Katholieken zich in de 19^e eeuw zich hebben losgemaakt van de Rooms-Katholieke kerk – dus er zit nog altijd behoorlijk wat oud zeer tussen die kerkgenootschappen. Toch heeft pastoor van de Mee zijn Belgische oud-katholieke collega aangeboden dat hij in de roomse pastorie mag logeren, als jij hier in Schoonhoven is. Verder mankeert er ongetwijfeld van alles aan de geestelijke stand in Schoonhoven, maar... **zo hoort het dus, volgens de Bergrede!**

En dan verandert afstandelijkheid in nabijheid. Dan verandert oude vijandschap in nieuwe vriendschap. Dan verandert haat in liefde. Dan verandert strijd vrede. En wie ogen heeft om te zien, ziet het hier in Schoonhoven met zijn eigen ogen om zich heen gebeuren. Tekenen van volmaaktheid in een gebroken wereld.

In een van zijn bijbelse dagboeken vertelt Okke Jager het volgende:

Het is met die oproep tot volmaaktheid van Jezus... als met dat meisje dat ergens langs de weg liep met iets zwaars op haar rug. Het werd al donker, en een automobilist vroeg: wil je meerijden? Nee, zei ze, ik loop liever. Maar, vroeg de man, is het dan niet zwaar wat je draagt? Nee, zei ze, dat is niet zwaar, dat is m'n broertje. Daarom vond ze het niet erg om verder te lopen, ze droeg haar broertje gráág, omdat *hij* het was. Zo mogen wij de last van het volmaakt zijn dragen. Is het een opgave, elke zondag naar de kerk? Nee, ik draag mijn broertje. Is het niet vervelend, al die mensen aan de deur met collectebussen en verzoeken? Nee, ik draag mijn broertje. Is het geen onbegonnen werk: geduld blijven houden met die onmogelijke collega, vriendelijk blijven tegen die onbeschofte vent, beleefd blijven als je in het verkeer geen voorrang krijgt? Blijven werken aan de oecumene? Nee, ik draag mijn broertje.

Zalig zij die dit vreemde evangelie horen en het bewaren in hun hart.

Zalig zij die het evangelie niet aanvaardbaar proberen te maken voor de wereld, maar die het wagen om de wereld aanvaardbaar te maken voor het evangelie.

Amen.

Ds. F.W. Verbaas